

Издаје суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ на годину 6 ф., на по годину 3 ф., на четврт годину 1 ф. и 50 новчића.

За БОСНУ и ХЕРЦЕГОВИНУ и све остале земље у ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на годину 20 франака, на по годину 10 франака, на четврт годину 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И БЪИЖЕВНОСТ.

Претплата плаћа се у плаћеним штећима непосредно администрацији „Гласа Црногорца“ на Цетињу, а може се и картом упућеном на пошту у Котор. Дошао плаћа се уредништву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се, по простору који заузима на петита, 7 новчића од реда за први пут, а за сваки даљи пут по 5 новчића. За огласе веће и на дуже пријеме попушта се.

ЦЕТИЊЕ, 14 августа.

У потоњем броју нашег листа ми смо на овоме мјесту казали неколико ријечи о завјери против личности нашег Узвишеног Господара Књаза, коју је завјеру измислила злонамјерна бечко-нептанска штампана. Што је тамо о томе речено, дозвољено је, и још више што распростирати се о лажности еличнијех вијести ми нишпа налазимо, да је потребно, ни достојно. Сад ћемо се ограничити простијем питањем: каквијем се побудама руководе непријатељи Црне Горе, распростирући систематично онити лаж о сусједној малој државици? и зашто извјесни дво бечко-нептанске штампане бира извјесне моменте, да са особитом пенавишћу и иједом износи своје злонамјерне измишљотине?

Занета се човек мора чудити нелогичности тог дијела штампане, наравно ко је не познаје, као ми: у извјеснијем приликама с једне стране тврди и доказује, да је Црна Гора тако мала и тако незнатна, да она не може имати никаква значаја у онитем са ставу јевропскијех сила, да њу не треба с те стране ни у обзир узимати и т. д.; с друге пак стране више се баве Црном Гором, више о њој пишу, но о многијем државама, које ју величном и богатством превазилазе по неколико пута, па и опет о тијем државама на ступицима тијех листова ријетко се кад што чује. Једно од двоје: или Црна Гора има приличан значај међу јевропским државама, и ако је малена, или она га нема. Ви

господо, и сувише обраћате на њу нажљу, то значи да и ви држите, е је она нека јединица, нека снага, с којом треба рачунати; па онда зашто тврдите, да је она ништавна, да нема значаја и т. д.? Зар држите, да смо тако наивни, па да вјерујемо, како ви желите, да се још с вјетрењачама борите? Таква би борба била без цијели. Не, ви не радите ништа без цијели. Ви знате, шта радите, ми вам то признајемо, само што ће вам тај рад остати узалудан.

Ви се борите, ви сваки час потезете ваше мачеве од хартије, да нас измриварите: ви се старате, да нас преставите свијету правијем дивљацима, људима који мисле само о напреду: велите, да у нашој земљи нема правне сигурности (ваљда за то, што наш суд не да непоштенијем људима, да поједу туђе!) најпослије, да круншете ваше измишљотине о нама, донијесте ону вијест о завјери.

Паметни сте ви, те није то тек онако речено „Жив ми Тодор, да се води говор“, него ви имате неку задњу.

Ако бисмо преврнули старе листине и завилили у њих, видјели бисмо, да сваки пут ваши нападаји особито учестају, достижу свог врхунца, кад се у историјском животу Јевропе, кад се на политичном хоризонту појављују промјене, које изазивљу у плашљивцима и у људима нечисте савјести бојазан за посљеднице најозбиљније врте, посљедице, при самој помисли на које језа вас хвата. Тако је то,

као што се види и овог пута било. — Ону крушну нашу повост ви сте донијели у оно вријеме, кад се сваки час очекивало, да ће „велики старац“, поборник људскијех права, онај, што је написао ону познату апотеозу Црној Гори, онај, што је једном приликом довикнуо: „Hands off!“ — себи руке, бевере: једном ријечи: кад је имао доћи на владу Вилем Глестон.

Сад нам је јасна цијел вапа: повинареки рат против нас ви сте подигли с том намјером, да нас дискредитирате у свијету, да докажете, да ми нијесмо за самостални политични живот, а нарочито да уозорите „великог старца“, да је његово мишљење о нама, о Црној Гори, скроз погрешно било, да не заслужује више ни једне ријечи да за њу проговори у своје вријеме, него да се та земља и са другима још преда неком другом, ко ће то све лијено уредити, да буде народ сретан пресретан, уживајући сва блага, која му лажна култура насилно пружа, а Јевропа да једном почине од ужаснијех бура и потреса, које изазивљу ти дивљаци Срби, а нарочито Црногорци. А уз то има још: да у самој нашој кући посијете отровно своје сјеме, те тако да припремите земљиште у сваком погледу за остварење ваших фантастичнијех замислаја. Ето, то је цијел вапег пискареша, славна бечко-нептанска господо! Ама нијесте погодили! Узалуд вам сва мука: узалуд кувате у вапој кухињи жестоки отров, којим бисте ради били отровати и ово наше неотровано вапом

лажном културом, него јуначком крвљу за вјеру и слободу поирскапо камење. За злато рђа не пријења. Мало ћете и у свијету ви наћи простака и наивнијех људи, који ће вам вјеровати, јер вас добро свако познаје: у лажу је плитко дно. Оканите се нас: нама је кућа, хвала Богу чиста, метите испред своје куће!

Плахе швабе и надувени мацари, и опет вам довикујемо — нијесте погодили! Ми се нећемо никад дати очешити. Ви много завируете у нашу кућу, шта ми радимо, и изврћете наш поштени рад, тобож да нам доскочите. Ками ћете! Ал' и ми ћемо се гласнути у нека доба и то брзо и свијету изнијети на видик, што се у ваше народе збива, а нека су на вапој души све несреће, које су им донијела наша безумна и несавјесна бакулања у години 1859 и 1866-ој.

НОВА ВЛАДА У СРБИЈИ.

У телеграмима у прошлом броју нашег листа донијели смо вијест о министарској кризи у краљевини Србији. 10 о. м. добијемо онет телеграфскијем путем вијест, да је кабинет Пашићев у цијелости подио оставку, и то, колико смо могли закључити по новинарскијем нагађањима, по свој прилици због питања о трећем намјеснику. Намјесништво је оставку примило и повјерило састав новог кабинета Авакумовићу. Авакумовић је либерал, те је и његов кабинет чисто либерални. Кабинет је тај овако састављен: Авакумовић министар-пресједник и министар спољнијех послова; Богичевић

Али контролор ћутане, скоро задовољно смијеша се, па отворивши дебелу, купљену књигу, сједе за сто, испрам жене, и на прву, бијелу страну уписа: „уторак, 10. новембра: међеде, распикућо, пропалицо!“

Али Мицика не би још готова: „зар да се овај, са муком аготовљени ручак, поквари, ти виједна мрцино?“

Са великим задовољством приближи контролор: „ти мрцино,“ и не базирајући се на своју жену, а ова додаде раздражено: „ти, највећа бекријо!“ И за тим оде у кухињу.

Овај га израз мало дирну, али кад видје, како га је на бијелој хартији лијено написао, бијаше потпуно задовољан, шта више радовао се, да може што више и горе написати.

Идућих дана бијаше много гравина за записник. Петнаестого бијаше већ дванаест листи ситно исписано и у њима по гдје која странна буквица, која је сама заузела мала шест ситно писаних страна. Контролор се задовољно радоваше. Прије је и он по нешто одговарао, а сада само ћутане и слушаше и ушима и мислима, само да не би промашио коју главну ријеч и за чудо дивно, од тога доба посташе Мицикине лекције — краће.

Задњег дана у мјесцу бијаше у записнику тридесет и девет пунијех страна. Контролор очекиваше први највећом радошћу, као свој рођен дан. Из дџе и тај жељени „први“. При ручку наизврну хотимично сланик, а то даде повода, да га Мицика назове: „исретним невјеском“, на што се контролор диже озбиљно и достојанствено, па извадивши свој записник, викну јачим гласом: „Молим сада тишину, да прочитам: записник у брачноме животу!“

Ова се ријеч некако ванредно такнула Мицикине душе. У том наизву бијаше јој нешто страшно — службено, па не знајући ни сама зашто ћутећи саслуша, што јој муж читаше. „На овим листовима записане су, дан по дан, све погрде, којима ме је моја драга женица Мицика почастила: „уторак, 10. новембра, међеде, распикућо,

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.“

„МАРШ“ ЦРНОГОРСKE ВОЈСКЕ.

Кад Књаз мили нас позове,
Часа истог тог,
Налог свети вршићемо
Господара свог!

Гдје Књажева буде воља,
Ходићемо там;
Па то било ил' у воду,
Ил' у живи плам!

Само, само нада речеш,
Мили Књаже Ти, —
На душмане наше српске
Лећећемо ми!

Гво рука, ево срце
И пламен аицар,
Само, само нек' нас зовне
Мили Господар!

Радоје Црногорац.

ЗАПИСНИК У БРАЧНОМ ЖИВОТУ.

Од Божидача Вршчанина.

Бијаше киновит новембарски дан; ситна киша сињаше, а вјетар носаше увело дивље; мутни облаци надоше неке.

На једном порезном уреду стајаше отворен прозор и крај њега порезни контролор Никодим Веселић, на гледајући у мутно вријеме, уздану дубоко. За тијем се окрене своме столу и погледа на календар, на коме стајаше: 10. новембар.

„Данас је година дана, како сам се вјенчао“, рече у себи и тешко уздану.

„Господине Веселићу — примјетите дебелу порезник са облим подвољком, — што тако уздишете?“

„Ах, господине, данас је година дана, како сам са својом Мициком стајао пред олтарем!“ Ту опет по ново уздане.

„Жалите, ваљда, да срећа тако брзо продази?“ Ушита порезник, а очи му се враголасто смијешаше.

„Та...“ Ту опет уздане.

„Хо мај, прва година, па тако тешко уздицање?! А шта ћу ја радник, који сам таквих двадесет и пет година набројао?! — Дуг је то низ; шта мислите... зар је Ваши госпоња Мицика тако рђава...?“

„Бог нека зна!“ Рече контролор и уздану опет. „Та управо да кажем — немам се на њу што потужити — само, само — да много не говори...“

„Знам, знам — могу то себи већ представити — примјети порезник смијући се као подругљиво. „Жив јој је језик, па ту човек мора слушати доста предива.“

„Молим Вас, по читав сахат говори, а да је зашто ни по јада, већ што по који сахат останем код „Јањета“, или ако не дођем на он час на ручак, или...“

„Хм“ — одговори порезник, гледајући контролора испод ока — зар Вам госпоња увијек тако неправедно на Вас напада? — Мени се чини, да Ви редовно, свако

вече доста дуго сједите код „Јањета“?

„То још није тако велики разлог, да мора толико грдити — брањаше се контролор — а та незина грдња, већ ми је досадила“

На порезничком лицу појави се неко особито смијешкање. „Тако је то, кад не водите записник.“

„Записник?“ Узвикну контролор. „Како је то? помаже ли то? Бога Вам, речите ми то!“

„Са свијем просто. Узмите једну дебелу књигу, напишите на њу: „Записник у брачноме животу“, па је држите затворену, јер ако је се Ваши госпоња дочена, — оде на хиљаду комада. Па кад Вам госпоња стане буквице читати, а Ви немојте ни ријечи проговорити, већ узмите свој записник, па приближите главне ријечи. — Да богме, да ме разумијете? — Тако сваки дан; а кад дође идући први, па се Ваши госпоња опет размахне, Ви лијено извадите свој записник, па јој страну, по страну прочитајте све, што је говорила, па ћете видјети, да ће то помоћи.“

Послије тих ријечи, задуби се порезник у свој рад, па и контролор стаде превртаги неке табакве; али што год је дубље о записнику размисљао, чиниаше му се тај приједлог све бољи, па кад је на порезном сахату избио и дванаести ударац, узав свој шешир и штап, па свративши уз пут у књижару, оде кући са неким задовољством.

Мицика бијаше лијена, танковита, млада женица, само што јој на руменом лицу стајашу неке строге црте. Нико не би могао рећи, да онаке лијене, румене уснице могу толико говорити и да преко њих могу ријечи толико горких увреда. Па и данас јој лежаше на лицу тавна и строга бора, а вилице јој се грчевито растезашу, кад је погледала на сахат и видјела, да је велика скалаљка показивала двадесет минута преко дванаест.

„Међеде!“ Викну на мужа, који је баш ступио у собу. „Куда си се клатарио до сада, ти распикућо. Зар се пуи четврт сахата доцније долази, пропалицо?“

војни; Стојановић финансија; Алковић грађевина; Бошковић просвјете црквено-нијех послова; Рибарић унутрашњијех; Величковић правде; Гвоздић трговине. У програму овог кабинета стоји на првом мјесту: добри одношаји са свијем силама ради гаранције неутралности Србије; за тим: старање о економном развоју Србије, уређење системе данија. Либерали су позивати, добри патриоти, као и радикали, који су већ велике услуге учинили својој домовини за кратко вријеме; а и либерали имаду и воље и способности, да послуже истој домовини, само нас у брзину баца та околност; како ће се сложити чисто либерално министарство са огромном радикалном већином скупштинском? Врло би нам жао било, кад би отуд настало жестоко трњење и прогањање између једнијех и другијех, а на штету оштећених ствари. Али велики патриотизам и освједочено некукетно доволно нам јемче, да ће, ако Бог да, све добро поћи, а од наше стране у сваком случају, ми желимо најбољег успјеха нашој браћи у њиховијем државнијем пословима.

ПРЕГЛЕД ЛИСТОВА.

(Значај пута Стамбуловљева.) По вијестима из београдских дипломатских кругова новине доносе, да је посјета Стамбулова у Цариграду имала циљем преставити Порти непосредно увијерење и доказе свједоштва лојалности, с којом Стамбулов и принц Фердинанд Кобуршки односе се к сизерену Бугарске, и оне оданости, којом су оба пријатеља бугарска цесувени према Султану. На тај начин сви пут Стамбуловљев има се сматрати поглавито као посјета на учтивости, наравно у нади, не би ли задобио Султана у корист принца, у случају ако се још једном подигне питање о признању принца Фердинанда за књаза бугарског, а такође, као што јављају из Београда, да заради пријатанак Туреке, да се саставе бугарске железнице са турском на Солун. Пошто отвори бугарску изложбу у Филипопољу, Стамбулов наме рава у Аустроугрију и Немачку, али не најближим путем, него морем на Тријест, јер се боји преко Србије.

(Протест.) Сви листови јављају, да се услед неуспјеха румунске депутације ради о томе, да се у новембру о. т. у Бечу саставе конференција Румуна, Чеха, Срба, Хрвата, Словенаца, Словака, Руса и Немаца демократа. Та конференција имала би да изради један велики меморандум, у коме би се опширно описао стање румунског и немачког народа у

Угарској и изио програм, како да се том стању крај учини. Једно изасланство од десет чланова предао би овај меморандум цару и краљу Францу Јосифу. У марту 1893 год. конференција би се опет састала ради извјештаја изасланства о успјеху меморандума.

(Стање у Немачкој.) Берлински дописник парижког листа „Petite Presse“ пише, да се унутрашње стање ствари у немачкој царевини врло промијенило у потоње вријеме услед енергичног политичког рата, који је отворно виез Бизмарк: екуда се онака силна узбуна и зебња, и у политичкијем круговима очекују се врло важни догађаји. Кутање Цара и владе држе да су заслужили предности стране одаје. Нико није очекивао од кнеза Бизмарка такве необичне експанзије, а сад сви виде, да његово триумфално путовање по Немачкој није било ништа друго, него изазивање и подстицавање на буну, а велики контраст међу заноснијем овацијама, које су се чиниле Бизмарку и званични ентузијазам, с којим су екуда сретали Цара, доволно карактеристично стање духова. Владине присталице налазе, да је индиферентизам грофа Капривија озбиљна политичка погрешка. Допуштајући, да Бизмарк чини, што оће, канцелар прима на се тежку одговорност, јер његов супарник не тежи само да осује чврсту и валдану опозицију, него и да подигне народ против владе и Цара. У садање вријеме положај ствари у Немачкој такав је, да влада нагледа савршено немомно и као да се добре воље уклавља испред побједоносног пређашњег канцелара. У круговима, који су близу садањем канцелару, мисле, да ће се он користити питањем о изложби, да да оставку; да ће он сам добре воље дати оставку, у толико је вјероватније, што он није у стању савладати садање унутарње неприлике и тежкоће, а осим тога његове проскирване војне реформе среталу енергичан отпор.

У потоње вријеме, еудећи по новијарскијем вијестима, као да је канцелар Каприви почео по што год и предузимати против енијих овација, с којима екуда среталу кнеза Бизмарка. Тако чудно се, да је учинио био притисак на вајмарску владу с намјером, да се еспријече овације на обратном путу кнеза Бизмарка. Вајмарске новине потпуно потврђују овај глас и придодају, да је прајектом посланику Дерентаљу наређено било, да учини Вајмарској влади званичну преставку односно овог питања. Вајмарска се влада у неколико зачудила тој поруци и само се ограничила наредбом проректору Јенског универзитета, да јачке овације имаду приватан карактер. Вајмарска је влада одговорила немачком посланику, узевши у обзир карактер мјесног народа, да би и најмањи покушај од стране владе, да ограниче овације, назвао велики отпор и још веће одушевљење у корист Бизмарка. Што се тиче обадвије железничке станице у Јени, оне сачињавају својину акционар-

нијех друштава, која ни у каквом случају није пријетати, да се забрани приступ народа на станице ради овација. Због овог покушаја притиска на Вајмарску владу јужно-немачке новине врло су озлојеђене и жестоко пишу против тога. Баденске новине „Landes Zeitung“ пишу, да нико није очекивао, да ће немачка влада предузети тако нека средства с намјером, да одаме у народа могућност изразити виезу Бизмарку своју благодарност. Даље исте новине придодају: начини поступка пове трајке владе према оснивачу немачког јединства одвраћа јужно-немачки народ од тог јединства. Народ је жестоко огорчен вазданнијем интригама против највећег грађанина Немачке и налази, да кривац тијех интрига не може даље остати и руководити еудбином немачке царевине.

(Француска штампа о Стамбулову.)

Приликом Стамбуловљевог путовања у Цариград париски лист „Temps“ каже, да је то једна од овијех дрекоети, којима бугарски диктатор од времена на вријеме обраћа на се пажњу јевропског читалачког свијета. Али овај потоњи његов корак ни у каквом одношају не може имати озбиљног политичког значаја. Не може се допустити, да би Султан пристао да призна принца Фердинанда, јер му није пробитачно држити против себе Руеију. Кад би питање о признању Кобурга било озбиљно стављено на дневни ред, поа Аустроугрија теško да би пристала на такву промјену данашњег става у Бугарској: она је врло задовољна, што је Бугарска изашла испод руског утицаја, али јој никако не иде у рачун, да Бугарска постане независна и присвојивши себи Македонију, да одреже Габсбуршкој монархији пут на Солун и Егејско море.

(Мађарска штампа) свиће као бијесна поводом протеста румунске омладине не само на Румуне, него и на остале народности. Да би свијет видио, каквијем се ерествима мађарска господа служе и чему се народности у Угарској имају од њих надати, доста је навести само неколике новине. „Eszék“ кује у звијезде мађарску младеж, „што је подузала прозорце Румунима, те еспријечила одржавање мајске есвањости.“ „Szatmár“ вели Румунима: „Ми ћемо те из наше земље изабаци. Незахвални људски народ. Ако ти се мађарски језик не свиђа, а ти се седи куда ти је воља — макар и у пакао. Јато гавранова чека дуго на нашијем дрветима вашијех лешина.“

(Ватикан.) Дописник „Пол. Коресп.“ разговарао је неки дан са папнским предаћом о држању Ватикана према тројном савезу. Тај је прелат рекао, да стоји, да Ватикан не може гледати јаметва, која тројици савез даје Италији гледе посједа Рима. А то је узрок, који пријечи Ватикан, да еасвим неспријетрано мотри тројици савез, који је запрјека, да се папнско питање

праведно ријешти. По ишак је криво мишљење, да је Ватикан подузео или подузирало икоје неспријетелске мјере против овог савеза. Ако њемачка штампа пише о „Француско-руско-ватиканском савезу“, направеном против тројног савеза, то је она вијест само измишљотина. Ако напавести, да у Француској измири цркву и државу, не може му се то од стране Немачке у тријех унијети, као што му није Француска спочитавала, кад је у своје вријеме настојао за истим циљем у Немачкој.

(Мароко.) Како се чини, злоупотравају се одношаји све више. Француски посланик и његов тајник јахало су коње 15 о. м. у Танжеру крај морске обале, а марокански један војник нашао је посланика, те га кундуром удари у преа. Настаде поријечкање, течајем којег та војница извадише ножеве. Да се вије ишањско посланство унијешало, остали би Французи мртви. Кад је француски посланик ејутрадан опет јахало, био је опет напастован. До душе је истрага одређена противу кривца, али већ унапријед зна се, какав ће јој бити успјех.

О ПРЕОПТЕРЕЂЕНОСТИ ДЈЕЦЕ У ШКОЛАМА.

У потоње вријеме у свијем државама почело се много говорити о томе, да су дјеца одвиш оптеретења у школама, да се то теško одзивље на њиховом физичном здрављу, да се затундују, да добијају тешке болести, од којих цијелог евога живота страдају и т. д. О овоме говоре и позвани и непозвани, који се нешто разумију у психологији, и који о њој готово ни појама немају и т. д. Свак еуди на свој начин, пошто сама психологија (разумијем психологију на новим начелима) као наука тек је још у новоју, те нема општег критерија, на основу којег би претресао ствар, о којој је сад ријеч. Неће бити згорег, да на овоме мјесту наведем мишљене односно ове ствари првог, признатог психијатра, професора Шарко у Паризу. Ова се налази у његовијем „Подлици ничијем леицијама“. Ево што он о томе каже: „Ја уирав не вјерујем, да дјеца могу бити претрпана у школи тако, да отуд настаје велики умни умор. У техници то ја још могу допустити, али у основној школи и у средњијем заводи до неког степена то ми се чини савршено невјероватно. Ја не вјерујем, да се дјетје школом може уморити, те се никако не слаже са природом дјетином. Ја се врло добро сјећам, како сам ја поступао, будући дјетином, кад су ме хтјели који пут приморати, да учиним, чему није сам био наклоњен. Ја то пијесам чинио, а чинио сам што год што сам хтио. У извјешном узраду човјек се може умно уморити, а за дјетје то је немегуће, и ја морам рећи, да сам врло ријетко видио у дјетињем узраду неврастеију. Наравно ја не говорим о ономе умору, који долази отуд, што дјецу држе у затвору у нездравејем, слабо

проналицо, ниједна мршино! — Сриједна, 11. новембра, нијеси достојан да те божије сунце грлије, неси та бачво и најгори факш на цести — бољи је од тебе! — Четвртак, 12. новембра, морална проналицо, поштен се човјек и неће с тобом дружити, за те је била несрећа, као и ти што си а не честита жена!“

И тако читаво — читав сахат без престанка. Ти многи изрази падоше страшно на Мицикину душу и чиниља јој се гадни. Та зар је она могла тако гадне изразе изговарати? — Али ето стоји у записнику. Неки израи била јекну јој из срца, а са лица јој неста она тавна и строга црта. Кад ја контролар доврши своје читање, мету Мицика прегачу на очи и оде у кућију.

„Помогло је!“ Викну контролар цун радост. „О, блажени записник!“

„Само немојте зануелити.“ Савјето вамо га порезник, кад му је контролар еаопитно повозан резултат. И контролар је даље ревно бдијежио.

Нето послије подне сјеђаше Мицика у својој соби и шиваше задуљено. Тај неспретни записник узбунио јој је мозак. Стидила се сама пред собом. „Јели могуће, да сам све то ја изговорила?! Да сам га са таким гадним поругама грдила. Он то не засуджује! Нећина он ме љути и много љути — кад — и ту јој румен удари у лице — кад не чини оно, што ја хоћу; Желим да ја што рђаво! — Не! Али — ту јој глава клову на прозор, а руке малаксало епуетине јој се. „На ако кадгод и против моје жеље што учини, морам ли га тако гадно грдити?!“ — Не! Учини јој се, као да чује из свакога буџака. Али што год јој то не — јаче у души одјекиваше, те се она — о женска логика! — томе све већа одуниреше. „Неспретан тај записник!“

„Хм. — мишљаше она — ко га је могао тамо научити? Сам за цијело није на то дошао. А и ја нијесам од својих пријатељица никада што о томе чула.“

У том жалосном размисљању дошла је до увијерења, да ће јој муж са тијем

записником зачепити уста и да ће јој истргнути моћну науучу, која је до сада тако сигурно над мужевљевом главом била. „Али то не смије тако бити?! — Шта ће се радити?“

Нехотиче јој уморан поглед паде на прозор, гдје угледа дебелиога гоетопичара код „Јањета“, гдје се као буренце ваља. Нека јој мисао еину у главу, очи јој се од весела зажарише, па устанивн се етолце, као у тријумну етвену цијесницу и пријетећи према прозору, викну: „Готово је! — Дођи ми још једном са твојим записником!“

Приближава се крају и други мјесец. Контролар је еасвјесно свој записник водио. Али где — овога мјесеца много и много је страна мање било писано, него прошлог, а пружао је много више прилике, које су му давале нужну грађу. Овога мјесеца је више пута одлазко „Јањету“ на шиво, него задњег мјесеца; више је пута и доиције кући долазко, на опет женина торба није била тако обилна за његов записник. Најпослије у савјести вођења свога записника толико се заши, да му је неспрало било, да нема више да уписује.

Дође и идући „прив“. Са неком бољном радношћу у утру узе контролар свој записник и етаде га прелметавати, да му је јасније, кад дође час разрачунавања. Али овог мјесеца бијаше писано само шеснаест страна. „Није ни половина прошлог мјесеца“ — уздицаше контролар.

Дође и подне. Обоје сјеђашу за трпезом. Контролар посматраше лице своје женице, али никад јој не бијаше тако ведро и мило, као тада. Мумљаше, да је у зељу много соли, на се и сам прешао од те одважности. Али, мишљаше, то мора његову жену разљутивати.

Но Мицика — ележе само раменима и куташе.

Добри контролар је осјетиво, како му се косе дижу, на удари, поново, да жену разљути, али ако је не наљути, — оде записник — који је прошлог мјесеца тако дјеловао — под кунуе. Најпослије се усуди да примјети, да је печење „врло тврдо.“

Мицика њежао примјети, да јој је врло жао, у толико више, што је можда напаша на тврд комад, јер је везин, што га је она узела мехак као памук.

Контролар је почео већ очајавати. Остало му је још задрље, најстрашније ередство — да превали еланик, што и учини.

Оштар и строг поглед баца Мицика на свога мужа, кад је он дршћуком и неспретном руком превалио еланак, то задње ередство, да изазове у њој љутњу, али везине усне не проговорине ни једите ријечи.

Контролар диеаше теško. Ваљало је ишак макар како почети. Па да себи уирије одважности, викну љутито: „до ето врага!“ Али кад и то оста безуспјешно, поче се у збиљ љутити.

„Ја не могу више издржати твојих неовки!“ Викну у једном.

„На јесам ли ти ја што рекла, драги Никодиме?“ Одговори Мицика тако њежно и благо, као млада невјеста, када први пут види љутњу и перасположење на лицу свога љубљеног војна.

„Јеси — хиљаду пута! — Ево ти — види — и донесе свој записник — овдје је свака твоја грдија црно на бијело! — Понедељак, 1. децембра: „вучибашино, љешитино, ах, госноде Боже, са каквом хуљом морам ја живјети —“

И лист по лист леђаше и контролар читаше са највећом ватром. Дође и задња страна, а њом је морало и — дјеловање. Е сад —

Мицика са свијем противно очекивању, не метну прегаче на очи, нишн изађе на поље, него се подругљиво емијешаше, говорећи: „Јеси ли већ готов? Ја сам мислила, да ће читаше ово дуже трајати!“

Као окамењен етајаше контролар, не могући ни ријечи проаборити и гледајући у женине руке, које из еена вадише иста онаку квињу, као што бијаше и његов записник.

„Сад долази мој записник у брашноме животу!“

„А јао!“

Контролар мишљаше да сања. Та је ли могуће, да је он толико пута био код „Јањета“, као што у жениним записнику стоји црно на бијело? Јели могуће, да је он овога мјесеца једнаест пута дошао иза једног сахата по поноћи? Јели могуће, да је он овога мјесеца на своје задовољство потрошио 22 фор. и 75 новч. —?

Мицика је одавна свршила читање, а контролар етајаше још једнако као камен. Чији је тријумф сада?

Тада осјети на евоме рамену неку мехку и њежну руку, а тихи и њежни глас пронапуча му: „Но, Никодиме, шта ћемо сад?“ Хотемо ли и даље обоје водити записнике, или ћемо тако живјети, да не будне ничега, што би у ове књиге ушло?

Тога часка одлети његов записник на земљу, а он у загрљај својој Мицики.

„Хе, господине?“ Питаше порезник, два три мјесеца иза овог догађаја — ма Ви сте ми се поеве промијенили. Увијек сте несели и раснодожени. Видите, како је мој савјет користан био?

Захвално емијешаше играше на контроларовом лицу. „Да господине порезничке, у тој работи лежи нека мађија; ја и моја жена осјетимо је, али сад не водимо више записника?“ (С. Л.)

ГРАМАТА ИВАН-БЕГА ЦРНОЈЕВИЋА О ГРАЂЕЊУ ЦЕТИЊСКОГ МАНАСТИРА.

Писати историју једнога народа, па и један одломак из ње, није лака ствар. Може човјек написати нешто и наћи лист, који ће то наштампати, али сваки, који нешто напише, особито пак из историје, ваља да има на уму, да се добро упамчи за оно, што пише, те да, кад неко изиде да о томе енори говори, има под рукама документалне доказе, да је истина оно, што је написао. Ако тога нема, његово писање пауче, а он ће се показати за оно, што је писао.

Лијепо је бавити се прикупљањем

првјетренијем становима, у којима они очамати и побољети се могу. Ја имам у виду умну претрипаност и умњед ње умор умни, и тврдим, да тога код дјеча не може бити. Ако су дјеча од 15—17 година на морају држати пешите и т. д. тад се може говорити о преинтересивању и умору, али се треба чувати, да не смијешамо ово болесно стање с друштвом, које ја зовем „Serbalaca adolescentium“. Дјечу, која страдају од те болести, једнако глава боли, и рад је за њих немогућ. У неврастеника главобоља се утишава каткад, а у дјече, о којој говоримо, та бола не престаје, непрекидна је. Такви припадају к првоним или артритичним породицама, жале се на дупање срца, и тек скоро је доказано у некојих од таховијех увећање срца. Ово стање нема никакве везе са претрипаносту и умором прекомјернијем од исте. Али ми немојте мислити, да се то може излјечити простијем каквијем средством; напротив оно је врло уморно и одупире сваком лијечењу. Саветујем вам уопште, да обраћате пажњу на то, да таковој дјечи наређују, да врше какву грубу, физичну радњу. Ако подлеже војничкој дужности, треба да утичете на родитеље, да их они не одбијају од те службе. Ја знам примјере, да су такви млади болесници, који су страдали од „Serbalaca adolescentium“, који нијесу могли читати од силне главобоље, врло су добро вршили дужност стрџелаца и драгона и брзо су се лијечили од те болести. Једном се са мном саветовао један високо обрадовани листинет о своме сину, који је страдао од те болести. Ја сам казао оцу му, да се може и доскочити томе злу физичнијем упражњавањем. Већ отад га дуго нијесам видио. Тек послије једне године ја га случајно сретем, и он ми рече: „могу вам добре вијести казати одовоно мом сина“. Шта мислите, што је учинио тај господин? Он ме је поведшао и дао је свога сина у Аркашон, да проводи живот тамошњијех рибара Дјетић је с рибаром ишао на море и помагао му је у његовом грубом занату. Тако је то трајало 7, 8 мјесеци. За тим је болест савршено ишчезла, не оставивши за собом никаквијех послједица. Колико ми је познато, никаквог другог средства нема против те болести. Излјечили су се неки хладнијем бањама, али ово лијечење мора трајати врло дуго, да што користи. Најбоље је средство промјена свију обичнијех услова живота и вршење искључиво физичнијех послова. Војничка дисциплина са свијем пењенијем атрибутима — најбољи је начин лијечења таквијех болесника.

У осталом, ја се не сјећам да сам кад срео ову болест у радничкој класи. Још се једном повраћам, да прекомјерног умног умора са његовијем рђавијем послједицама код дјеча од 15—17 година ја не познајем. Ја мислим, да дјеча негод оввијех година протом не могу се уморити. Ако дјечете у школи не слуша учитеља, не учи свог задатка, ви можете му дати разне радове у име казне или му смањивати биљешке, оно е тога неће етати више радити, те тако нема узрока, да се прекомјере умори. Ја не ћу

овијем да кажем, да можемо дјечу напрезати преко мјере и лишавати их сваког одмора. Ја не тврдим, да наши шкољени услови у томе односију не потребују неког побољшања. Ја само кажем, да се дјеча вада умину укљонити од таквијех захтјева, они не раде, ако неће да раде, а пре умореност може доћи само у шљед у сипавања воље.“

Не би згорет било, да позвана узму у обзир ово, што каже Шарко, те да траже узроке назадка дјече у сваком обзиру у чему другом, а не у томе, што се много од њих тражи.

ДОПИСИ. *)

Сан-Франциско, 20 јула 1892.

Побуђен сам великом радношћу да оввијем малијем дописом, ако ће и у кратко јавим „Гласу Црногораца“, како Срби и у овом удаљеном свијету и међу многобројнијем туђијем народима знају живјети и своје име не изгубити, већ свијету показати и њиме се поносити.

У Сан Франциску основата је прије неколике године српско црногорско добротворно литерарно друштво, у ком има већ око 150 чланова. Па и као што је обичај у овој земљи, да свако друштво од разних народа чине најмање једном на годину по једну главну скупштину (коју овамо зову шкиши) и ће год зван града одаберу лијено мјесто и тамо поћу парадно са музиком, која свира химну оне народности, од које је и друштво, а тако и барјак свој посе напоредо с американијем.

Српско црногорско друштво ове године одредило за тај посао дан пећедни 31 маја (12 јуна). Тога дана на јутра до 7 1/2 ура сваки Србин из овог града, који је могао доћи на речену скупштину, и то без разлике, који је од друштва и који није, окупили смо се у друштвену собу, ће се друштвени скупови чине и за друге послове, и ће се може вијети доста лијенијех ствари, као и слике најзапаменитијех Срба старог и лијенијег доба, а тако и слике неколицине руских великана и т. д.

По што се окупили, подијели се сваком Србину по један знак, на којем је написано име истог друштва, и који су Срби и Српкиње носили на прима за знак да је од друштва, чиј се и барјак вије. У овој даљини имали смо обучена у право црногорско ођело једног одраслог Срба и двоје ћече од 10—12 год., једно мушко, а друго женско. Нека свак зна, какво је србинуво ођело у домовини. Пошто се у соби прикупи, које мислио од мушких доћи (а женске и ћеча већ чекају на вапору), изиђемо из собе на градеку улицу и ту се уредимо под управом 2 официра од истог друштва на следећи начин:

Напријед је ишао један официр на

*) Драгољубно уступам мјесто у нашем листу овоме допису на другог, Новог Свијета, да у Старом Свијету виде, како Срби и у Америци српски живи и осјећа, те никад не заборавља своју малу домовину. Тако, браво! живиш!

пореда са оввијем обученијем црногорски, па за њима музиканти у два побочна реда са музиком, за музикантима у истијем редовима на челу 2 барјактара, и то на десну страну барјак американски, а на лијеву српско тробојница, до американског барјака на лијеву страну она мала српкињица у црногорском одијелу са доста лијенијем вијенцем од цвијећа, који је носила око врата, спуштен до близу земље, а уз барјак српски на десној страни онај мали Србин, обучен црногорски, пак за њима на линији истијех редова пресједник друштва и главни секретар, а за овим остали у истијем редовима, а на сриједи из међу редова један мали Србин, који је носио мали друштвени барјачић, на кому је било уписано са круним златним словима име друштва. Пошто се све тако уредило, пошли смо кроз три најглавније градеке улице, а музика је непрестано свирала српски марш „Радо иде Србину у војнике“ и т. д. И тако смо кроз многобројни народ прошли, и сваки нам је пут отварао до вапори, ће већ српкиње са ћецом чекају. Ототен смо пошли вапором око 40 минута преко једног заљева, па онда жељезницом око 30 минута до једног лијеног перьвоја при једном брду (које се зове Сан Рацел парк) и које је са свијем снабђено природном гором, а тако насађено и цвијећем и различитим воћкама. Пошто смо се искрцали из жељезничких вагона, ишли смо на ноге једно 5 минута по првашној уредби до баште ће пајосмо лијену сједницу с подигнутијем на ступце кровом, ће се сјели на одређено мјесто музиканти и стављени барјаци, а около сједило је и петак свако по својој вољи. Након неколико почивања, почела је музика свирати, а Срби и Српкиње спреам ће играти, Мало доцније играло се је и Зетско коло пјевајући: „У Ивана Господара“, као и друге неке српске посковнице. Ту се виђаше по доста колибича, начињенијех од простијех колаца и грама једовијех, ће се у њима почело око подна јести, пити и пјевати по домовинским обичајима. У истом врту имаше и једна пивница, ће у брацкој љубави Срби и Српкиње чапшваћу се и српски наздрављаху.

Пошто се свршио објед, онда су почеле неке друге игре, те тако смијешано весеље трајало је до 6 ура у вече у присуству неколицине и од другијех народа, пак онда смо овет пошли истим путем и на исти начин до у град, као из града и у друштвеној дворани оставили барјаке и друге оштите ствари, као у своју општу хранионицу. У овом друштву има и Рука, који се и овамо старају познати се и сајединити са својом јединојерном браћом србима, као што су дружина од давних времена, па и на оввијем мјестима, ће се људска крв пролијева за независност.

Ристо Булаћ.

Књижевност, умјетност и просвјета.

Госн. Арса Ж. Илић, правник у Биограду најмјерава издати „Правну библио-

графију“, синеак критички и по азбуци срећених свих књижевних радова, у којима се расправљају или излажу поједина већа или мања питања било из правне науке било из судске практике, те моли пријатеље овога посла, нарочито другове, да му за вријеме овога шкољског одмора доставе само најпосе оних дјела и књига, које би им пале шака, а које садржином спадају у област правних наука.

Књига ће ући у штампу, чим се до вјероватности пецирне и ереди материјал, који ће, као и ушенике, примати до краја ове године.

Svĕtem Slovanskym. Cesty L. Kuby. Dil I. sešit 4.

Ово је дјело за неко вријеме престадо било изазвати, а сад ево 4 свезка која садржи борављење г. Кубе на Риједи и пут до Подгорце. Ако је у првим свезкама било много, што су већ описивали путници прије него, у овој посљедњој наласи се више ствари за многу публику сасвим непознатијех. У лакој форми све више и више појављују се цртице из народнога живота и слике оригиналне црногорске природе, чему много помажу слике посред текста. Гдје гдје уметнута је пјесмица или прича из историје Црне Горе, особито из њезиног војног живота, као што о Царевом Лазу, и то још више даје занимљивости, а у исто вријеме и користи овоме путопису. И ми се надамо, да што дубље унутра Црне Горе, све ће бити интересантије. Особито лијене су слике: ту имате куће у потпуној цјелини с природом, групу људи, који сједи до куће под коњезлом, и лишањак, и како се ћене свијено и двије тишише фигуре ђевојке и момка радника, с мотивом у руци. Само требало би оввијем сликама додати пешто и у самом тексту, без чега оне стоје као год пешто засебно и мртво без сваког објашњења. Такав смисао имају на пр. насловане 5 медаља, које вагледају, као и у другим државама а не знаш ни о једној ни што је на њој изрезано, ни за што је она установљена, или какав има значај. Слика тога ријеке такођер требовала би кратког разјашњења, куда иде овај ток, каква је гомилица, кућа, какво је брдо близу и што се види у даљини. А што значи под сликом једне ђевојке с Његуна Стане Параш? зар за читаоца није доста знати, да је то ђевојка с Његуна? а када стоји име, треба о њему што год и казати. И зашто је нацртана ђев. с Њег, када се описује Ријека?

Оне наше примједбе ни најмање не шкрбе вриједност дјела: у другим путописима ми често налазимо слике, које сасвим не одговарају тексту, и узимљене из другијех књига; али овђе еве слике су на свом мјесту, јако карактерне и оригиналне, и својом живошћу узбуђују још више љубопитљивост читаоца, који могли би бити задовољни кратким објашњењем у тексту. X.

народних предања о томе, како се у стара времена живјело у нашој Црној Гори, како се ко у њу доселио, који су били знатнији људи, који учинише заједну ову јуначкој земљи. Лијено је истаину казати, па ма она и не била свакоме повољна; али извртати историјску истину — то, Бога ми, није лијено. Ајде још које како допуштено је, да се посуджимо народним предањем и да чинимо нагађања онамо, ће немамо историјских споменика, по одити противу ових потоњих — то је већ пешто и сувине.

Наша, сопствено црногорска, историја почиње од 1482 године, т. ј. од како Књаз Иван Црнојевић остави Жабљак, па се досели у Ријечку нахију, ће при риједи, прозваној Црнојевића, на брдашцу више саме ријеке, у градињу Ободу одабра себи мјесто за привремено пребивање. Рекох привремено, јер из свега, што се доцније догоди, види се да Иван Црнојевић није имао намјере дуже остати на Ободу; јер је одма по доселењу наредно, да се ограда манастир на Цетињу за митрополита и дворца за њега. Нећу се овом приликом опширније о овоме распрострањавати, него да се вратим на грамагу.

Грамата је наштамина у историји Црне Горе од С. Милутиновића. Једно што је та историја мало распрострањена у нашем народу: друго што је та грамата написана српско-словенским језиком, који није свакоме разумљив; а треће што држим да садржај те врло важне грамате морао би знати сваки Црногорац — побуди ме да је овђе приведем у српскоме преводу: Г р а м а т а.

Љубезна браћо! поћу прође, а дан се примаче, одбачимо неваљала дјела, а по етанимо чада свјетлости и чујмо што говори људима бесмртно слово Божије: добите к мени сви труђеници и патници и ја ћу вам дати да починете. На другом мјесту за оне који су чистог срца, јер ће Бога вијети. За то и ја грешни Иван Црнојевић, који нијесам достојан да се назovem роб Христов, допуштењем Божијим, а за моје

грехове, бих изатпаи из мога отачаства измањеским царем султаном Мехмед-ом, који многа царства узео, многе цареве побједи и нико му се не могаше противити. Пошто дођох у земљу Италију набох предивни храм Владичице наше Богородице, близу града Јакина, 1) који се зове Делорита. У њему виђех нерукотворни образ преславне мајке Бога нашега, који чини многа чуда, што и очима мојима виђех. И надохичице на земљу пред њеним страшим образом и помолих се њеноме милосерђу и дадох моје срдачно завјештање њеноме милосерђу: ако буде милостива према мени бедоштој, поме робу своме, те се вратим у земљу отачаства мога, да ћу оградити цркву у славу Њенога светогга имена. По своме повјекољубљу она би милостива према мени и испуни молбу моју. И ја се од све душе а од чистогга срца потрудах да испуним моје обећање, колико ми би могуће. И оградах храм на мјесту које се зове Цетиње у славу и славу те Госпође и мајке Божије, у име Њенога Рождества. И направих при њему манастир за упокојење монаха и назвах га митрополијом зетском, ако буде угодно милостивој Госпођи. И приложих томе светоме храму колико ми би могуће, у договору са мојом супругом и синовима. Најпрво приложих половину винограда мога на Добро, 2) који сам ја сам пасадно трудом мојим, да се даје готова вина половина цркви од сваке ђетине. Још приложих што год су имали Остојићи. Ратко е братом и синовцима, доње Добро, или је земља, или су лозе, или гора, или вода — свекодико. А њима дадох, по њиховој доброј вољи, замјену на Зачру: 3) земљу за земљу, лозу за лозу, дуб за дуб — у вјечну својину. Још им даровах једну воденицу моју у Ободу, која је према воденици Комеке цркве, да буде благослов овој промјени. Што је било кућне земље Остојића то све рекосмо да буду ступови црковни, а што је кметине, то да се

1) Анкона.
2) Доброцко-село.
3) Зачар — село у Ријечкој нахији, у племену Љуботинау.

тудије населе кметови црковни. Још приложих све Стругаре 1) с њиховим метехом, да ту стоје кметови црковни, који ће работати цркви. И тако уставовисмо за кметове црковне, који се населе на црквине бантине све на Добро, да ни једнога данка господскога не дају никоме, ни да их ко може позвати на чију работу, осим црква на своју работу, а они да су потпуно работници црковни и да дају цркви свака кућа по 3 крале вина и по 1 стар пшенице а други стар глотине сона. И још приложих нашу баштину скупу 2) планину Ловћен: што год је земља работнијех вољна је црква работати сама, или дати на дохотке. Ко би узео да работа земљу на дохотак мора дати цркви четвртину и сваки мора предавати жито готово у манастир. Нико не смије сјити без допуштења црковнога оца архидјереја е братијом. На тај исти начин приложих дохотке од горњегга поља на Цетињу што је год у нашега по староме кажевању и билегама, које су постављене, који еије да даје цркви четвртину; а док смо ми држали ово на Цетињу у давана је трећина дохотка, а сад учинисмо да се даје цркви четвртина, а да га допоси сваки сам у манастир. Још приложих једну воденицу, горњу, на Врела. Још приложих један етун земље на горње Добро, који ми је заложо Ђорђе Мркишић за 40 пернера. Ако мога Ђорђе откупити ову земљу за себе нека врати цркви 40 пернера, а земљу нека узме за себе; а ако би је хтио откупити, па је другоме продати — не допушта му се да је откупи. И још приложих други етун земље на Јаблано, који ми заложо Остоја Радо-салић и Ђорђе Мркишић за 80 пернера. Ако буду у стању да је откупе за себе — нека даду цркви 80 пернера, а земљу нека узму. Ако ли би хтели да је откупе од цркве, па да је другоме продаду — не

1) Стругари — село у Ријечкој нахији, у племену Цеклању.
2) То је као кад би рекло: нашу старевину, нашу ђевојку.

допушта им се да је откупе. Кад су заложил ове земље и ја им дао моје готове наре свједоци су били сви цеклињани и сви кметови доброцки. Још приложих од царине наше которске 30 пернера, да се дају цркви сваке године на Рождество Пречиете. Још приложих од солила напије 10 дебелијех кабаља соли, да се дају сваке године цркви. И још приложих од мојих дрва што долази на моја два диједа — од свега да се даје цркви десетина. И још приложих од дубраве коју посјеќосмо на Цетињу, како иде пут од Цетиња к Вртијелци, десну страну од Ђинова брда до наше границе, да нико ништа не смије такнут, осим црква. Још приложих дрва наша закона која доносес Врелани и Угљани о Рождеству Христову — свака кућа по 80 бремена — и то сватда да предају у манастир. Још приложих на Цетињу комад земље пред црквом од потока, како тече поток у понор, и до пута који иде к двору — нека је цркви за кинурје. Ово што сам приложио о овоме светоме храму Пречиете нијесам никоме силом примјенио, нити одузео што нијесам ја коме дао, или родитељи моји. Још приложих све што је имала црква Комека и Горница, које су оградил моји родитељи у име Пречиете. На су судом Божијем опушћеле, — или су кметови, или земље, или виногради, или воденице или дохотки од царине, или од соли, или од рибје — то све да припада овоме светоме храму Пречиете Богородице на Цетињу, а црква да чини спомен киторима на дан смрти њихове, и да храни два или три калуђера, који прилаво уздрже у цркви Пречиете у Коњу. Ако би кад год Бог био милостив и пречиста Његова мајка, да се ове цркве понове, као што су и пријед биле — нека је слободна свака црква узети своје себи. Но и у таквом случају отац архидјереј од ове цркве, или ко буде најстарији, нека влада над свијем оввијем и нека је све вод његову заповијед. У договору е преосвентенима оцима архије-

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 14 августа

(С Двора.) Његова Свјетлост Књаз Нашљедник провео је неколико дана на Ловћену, а и Његово Височанство Господар ходио два-три пута к њему, те су се синоћ заједно повратили на Цетиње.

(Најстрожије мјере.) Успјед куте на говедима, која се појавила у вилајету Андријанопољском, предузете су најстрожије мјере, како у Књаж. Цри. приморским лукама, тако и дуж југо-источне границе.

(Трговина.) Ово су цијене са пошљедњег пазара у *Никшићу*:

Овце сума од 4 ф. и 50 п. до 5 ф. — Козе сума од 4 ф. и 50 п. до 5 ф. — Јарад сума 1 ф. и 35 п. — Јагњад сума 1 ф. и 80 п. — Кожице јагњеће комад 80 п. — Кожице јареће комад по 1 фтор. — Урметин 1 и по кило по 11 п. — Брашно урметиново 1 и по кило по 11½ новч. — Пшеница 1 и по кило по 10 п. — Раж 1 и по кило 8½ п. — Јечам 1 и по кило 7½ новчића. — Кртола 1 и по кило по 3 п. — Дуван дограм 1 и по кило по 80 новч. — Масло 1 и по кило по 1 ф. — Скоруп 1 и по кило по 50 новчића. — Дуван у листу 1 и по кило 1 ф. и 15 новчића.

РАЗЛИЧИТО.

(О васпитању дјевојака.) Нека одлична Американка, кад је упитана, како она мисли о васпитању дјевојака, одговорила је овако:

„Научите их, да знају згтовити најужнија јела, која ће нас сачувати здраве, те ће тако уштедити породици честе лекарске походе.

Научите их, да умију скројити, санирати, окрпити и опрати кошуље и одјело, и да је љешне одјело плаћено и својеручно направљено, него не плаћено, на ма и свилено.

Научите их, да је рад у бањи љешне уживање природе и све шетње и путовања.

Научите их, да држе кућу чисто и у реду, да саме у кући све раде, на да, осим најтежих послова, могу бити без слуга и саушница, које ненажљивом домаћину и домаћини опусте кућу, и нека знају и унаме, да је вриједна домаћинца боља и да више вриједи од стотине лијених и помодних госпођа, које само љенствују и равањају новац, а увијек су блијеле и неадраве.

Научите их, да не кушују оно, што није одвећ потребно, па и то кад кушују,

нека се добро с кесом споразумију и нека знају, да сачувана пара више вриједи од потрошеног дуката.

Научите их, да штеде у свему и да знају, да само онај штеди, који мање пзда него што прима, и да ће сваки, који више троши, него што прима, доћи до профачког штана.

Научите их, да одрже оно што обављају и да презиру све оно, који обмањују, и да воле само оно, што је право и истинито.

Научите их, да брачна срећа више зависи од њих него од мужева, па нека знају, да код људи више вриједи рад и поштење, него богатство и разматање, и нека полазе за оне, који су поштени, који раде и штеде, јер ће само тако бити срећне. Раешкућа муж упростаје и оно што је љено, па ће га она морати да храни и одијева.

Дјевојке су на то одређене, да буду добре супруге, матере и домаћице. То троје не смију никад сметнути с ума ни код куће, ни у школи, и све васпитање њихово треба да има то на уму.

Кад их тако васпитаје, онда их удајте. Оне ће тада умјети да живе и да нас се са благодарношћу сјећају.“

(Човјек крокодила.) У једном граду сјеверо америчких држава појавио се човјек — крокодила, који својим изгледом чини ужасан утисак. Сујеједи ове странне приказе, плашећи се његова изгледа, обратили су се власти с молбом, да или гдје било склоне, или да присто убију овога човјека — крокодила. Власт је нашла, да не може ништа учинити против наказа, јер је она тиха и мирна. Накази је сад четрнаест година, и не само да његова конструкција посјећа на крокодила, но и понашање, које код њега замјенује говор. У тренуцима љена у овога несрећника појављује се много цијене на устима. То је несрећни идлот, који једва иде и не може говорити јасно. Једва знаке најсиромашнијег мишљења показује, кад га почи мучити глад или жеђ; да би обратио на се пажњу околине, он се онда бије у груди. Глава му је дугачка и плосната, очи са свијем округле и изгледом своји подеје хају на странне очи крокодилове. Уста, која се одликују испоразаном ширином, засијана су масом оштрих зуба; руке и ноге су му плоснате, мало развијене и прије личе на шапе крокодилове. Ова наказа јако воли воду и дуго се бави у њој, коју инстинктивно налази. У онште, у том створу превлађује створ алигатора, с веома незнатним знацима човјека. Ону наказа родили су нормални и здрави родитељи у овим околностима; прије по што ће се појавити на свијет, родитељи његови, штагајули се обалом језера, наиђу на борбу два алигатора. Мати се јако унаци и хтјеле се окренути, али отац, да би ју књио, нагна је да се окрене према тој странној слепи и да гледа борбу до краја, т. ј. до тренутка, кад је један борац убио свога противника.

Године 6993, писа се мјесеца јануара 4 дана на Риједи.

Тога ради потписујем и стављам на њ обични печат на знање свакоме.

У Христа Бога благосјерни и Богом чувани Господар Зетски Иван Црнојевић“.

Ова је грамата јасна и чиста. Из ње видимо да је Иван Црнојевић градио манастир на Цетињу, не само као у једноме мјесту своје државе, него као у мјесту, у којему је он имао фамилијарна добра: земље, планине, те по томе њему није било потребе да му по даје командић земље на коме ће оградити манастир; напротив, видимо, да он дарива скоро половицу земаља и планина цетињских манастиру, као своју потпуно својину, као своју бантинску бантину; па и даље од Цетиња дарива своју бантинску планину Ловћен.

Осим ове имамо још једну грамату Ивана Црнојевића, у којој је још тачније означено, што је даровао Цетињскоме манастиру. Тамо су по именима означене готово све земље и планине, са њиховим границама. Ова је грамата наштампана у књизи П. А. Ровинскога „Черногорја в њ ся проломъ и востаномъ“ (стр. 771—776).

Још имамо двије грамате Иванових синова, Ђорђа и Стефана, једна од 1492, а друга од 1495. Овом другом граматом браћа Црнојевићи потврђују манастиру Цетињскоме дарове њиховога оца и чине и од своје стране неке прилоге. И ове су двије грамате наштампане у поменутој књизи г. Ровинскога. (стр. 726—729).

Овом приликом околико, а надам се да ћу се брзо вратити, да речем коју ријеч ошширије о Црнојевићима, на основу података које је наштампано г. Ровински у вишеименованој књизи, и на основу оних важних писема, које је објелодаило покојни Франц Миклошич у својој књизи: „Die Serbischen Dynasten Cernojević“.

Цетиње, 8 јулија 1892.

Марко Драговић.

Та се сцена живо урезала у памети несрећне жене и до самога порођаја непрестано је сањала алигатора, који хоће да је нападне. У снау тијех виђења несретно дијете испало је више палик на алигатора, но на човјека. Родитељи су јако наклоњени својој дјетету — казани и ни за што на свијету нијесу хтјели растати се с њим, кад су им понудили, да ову странну наказа смјесте гдје год на тако мјесто, гдје својим ужасним изгледом не би мога никога плашити.

О овоме приповиједају јевропско пошле, а извор је америчански. Да неће и ово бити каква америчанска патка?

(Србадија у Русији.) „Застави“ пишу, да Срби ђаци у матушки Москви смјерају још ове године да оснују своје српско удружење за узално усавришање и упознавање савремене књижевности српске. Нека је са срећом! Само напријед!

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ КОР. БИРА“.

ЛОНДОН, 8 августа. — Парламент је затворен јуче у вече.

ПЕТРОГРАД, 8 августа. — Царска породица прешла је у Петерхоф. За потоње 24 сата било је 92 случаја колере, од тога 13 умрло. У туљској губернији појавила се колера.

ГРИНДЕЛ ВАЛД, 8 августа. — Велики пожар уништио је 90 кућа, мноштво гостионица, телеграфску постају; штета огромна.

БИОГРАД, 8 августа. — Краљ Александар дошао.

ПОЦДАМ, 8 августа. — Јуче је био гала-дине; Цар Вилхелм. поздрављајући за здравље Цара Франца Јосифа, рекао је, да је савез двојице цара (Њемачког и Аустројског У.) најбоља гаранција јевропског мира.

БЕЧ, 9 августа. — Делегације ће бити позване 1/10 п. к.

ПЕТРОГРАД, 9 августа. — Четврти међународни железнички конгрес отворен је. Генерал-лајтант Петров изабран предсједником.

ЦАРИГРАД, 9 августа. — Заступник руског посланика управно на је Порту питање, да да објашњење односно долазека Стамбулова. Увјерава се, да је објашњење било потпуно задовољајуће; тврди се, да нема никаквог политичког значаја.

ВАШИНГТОН, 9 августа. — Влада је дозвола, да су мисионери америчански заостављени у Малој Азији, те је наредила свом посланику у Цариграду, да одмах ниште задовољитине. Порта је послала двије убојне лађе к обалама Мале Азије.

ПЕТРОГРАД, 10 августа. — Увјерава се, да ће Цар 6/9 п. к.ћи у Снаду улов. Гирс ће скорим ћићу Италију преко Берлина.

БИОГРАД, 10 августа. — Кабинет Панићев поднио оставку. Авакумовић саставио нови кабинет.

БЕЧ, 11 августа. — Трговински уговор њемачко српски јуче су потписали Рајс и Симић.

ПЕТРОГРАД, 11 августа. — Увјерава се, да ће се јутра потписати указ односно укинућа забране извоза ражи. Такође се увјерава да је Цар ријешно, да Вишеградски остане министар финансија, а Вите ће бити именован за министра комуникација и трговине. Овдје је било од 28/8 до 26/8 п. к. 87 случајева колере; од тога 32 умрло, 53 оздравило.

ПРИЗ, 11 августа. — У парискијем линдејима увешће се руски језик као обавезни предмет.

РУАН, 12 августа. — Два тамничара умрли од колере.

БИОГРАД, 12 августа. — 25/8 п. к. у Биограду општи радикални збор.

ПЕТРОГРАД, 12 августа. — Указом царскијем се успоставља слободни извоз ражи и ржаног брашна у Хамбург.

АТИНА, 13 августа. — Званично се опозивљу министри резиденти у Паризу, Лондону, Берлину, Петрограду.

СОФИЈА, 13 августа. — Принц повратио се из манастира рилског.

ПРИЗ, 13 августа. — Принц

Хенрих Бурбои мримио је потоње причешће.

БИОГРАД, 13 августа. — Краљ Александар поћи ће прекојутра у Врању, да посјети индустријску изложбу. Регент Белимарковић, министар трговине Гвоздић пратиће краља. На повратку краљ ће посјетити градове: Пин, Прокупље Крагујевац.

ХАМБУРГ, 18/8 п. к. до 23/8 219 случајева колере: 75. умрло.

ПЕТРОГРАД, 13 августа. — У Варшави појавила се колера. У Љибљину до сад констатовано је 50 случајева, 15 умрло.

БЕРЛИН, 14 августа. — Једна личност, за коју се мисли, да је болесна од колере, пренесена је у болницу. Пронде поћи једна женска умрла са свинтошма азијатске колере.

ХАМБУРГ, 14 августа. — 23/8 125 случајева колере, 64 умрло; 24/8 82 случаја, од којих умрло 31.

ПРИЗ, 14 августа. — Доненик „Temps“ разговарао је са Миланом и каже, да се Милан пада, да ће ново министарство народ симпатично дочекати: опривргава проекат брака краља Александра.

БИОГРАД, 14 августа. — Велика либерална скуштинна сазваће се у Биоград. Нови избори по свој прилици у децембру.

СИМЛА, 14 августа. — Емир авганистански тражи помоћ од владе Итијске.

ОБЈАВА ПОМОРЦИМА.

Фељер који је до сада свијетлио на рту „Тендерс“ близу Улиња покварен је; мјесто њега ће данас на истом мјесту привремено, док се ови поправи, постављен бити један црвени фељер, који ће се моћи виђети на двије и по миле даљине.

Број 617

Цетиње, 31 Јулија 1892.

Из канцеларије
КЊ. ЦР. ПОМОРСКЕ УПРАВЕ.

ОБЈАВА.

Кућа г. Маша Врбице која се налази на риједи Бунару у Бар са двије фабрике, уланом и сануарном, на тавану је са потпуним прибором изнешена је на јавну продају 2 ог маја о. г. за измир дуга г. Врбице који дугује г. Ризоу; и објава је била изнешена у листима по варошима, рок је био продаји означен 2-ог овог мјесеца, но није се нико пријавио да понуди суму која би прилична била вриједности реченог имања; зато се исто имање поново износи на јавну продају до 1 септембра о. г. који ће се дан држати лиценција продаје тог имања и који највишу суму повица положи на тој лиценцији, њему ће се означена кућа са фабрикама и цијелим припадљивим прибором њеним потписати у властину.

Лиценција ће се држати у Окр. Суду Барском, ко би желно купити означено имање, нека се пријави петоме Суду.

Цетиње, 30 јула 1892.

КАНЦЕЛАРИЈА ВЕЛИКОГ СУДА.

(3—3)

Број 1644.

О Г Л А С.

ПОШТАНСКЕ ВИБЕГЕ.

Потписани тражи и купује највишу количину црногорских жиганих билега и отворених писема. Понуде шаљу се на адресу:

A. Weisz

marchand d'antiquités et timbres,
Budapest, Vaci Korut 4. (5—10)